

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: DR FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Adatok a magyarországi ősbélyegzők történetéhez.

Írta: Dr. MONUS FERENC ny. m. kir. postahivatali igazgató.

Az utóbbi években élénk érdeklődés nyilvánul meg „a postahivatalok lehetőségei”, a postai bélyegzők lenyomatai iránt. Érdekes és figyelemreméltó kedvtelés ez, amely a multat járva, hivatva van a postabélyeg alkalmazása előtti idők sokaknak ismeretlen területeire is ráterelni a figyelmet, de jelentősége mégis az, hogy ez az időtöltés végül oknyomozó kutatómunka lesz s a kultúra szolgálatában azt bizonyítja be, hogy a környező vagy távolabb eső országok által járt úton mi sem maradtunk olyan messze, mint ahogyan azt egyesek gondolják.

Ha Franciaországban 1695. évtől ismeretes az első postai helybélyegzőlenyomat s Németországban a Taxis-posták 1734. évben helybélyegzőt használtak, vagy Angliában¹ szintén nyoma van annak, hogy 1661. évben keletbélyegzőkkel bélyegezték a leveleket, akkor ne hallgassuk el mi sem azt a körülményt, hogy a nehéz, öldöklő századokat átélte magyarországi postákon az 1700-as évek közepén szintén megjelennek az első ősbélyegzők. Postáink nyugattal lépést tartani akaró színvonalas bizonyítéka ez, amire büszkék lehetünk.

A régi idők postahivatalainak eme itt maradt tanúi gyűjteménybe foglalva, kétségtelen és sokat jelentő múzeális emlékek. A sokféle alakú, különféle betűkkel vésett, vonal-, levél- és virágdísszel ékes betűzők látása változatosságaikkal gyönyörködtetnek, azonkívül ezek az emlékek hasznos szolgálatot tehetnek a postatörténet kutatásnak. Csak egy példát említek: régi feljegyzések elsárgult lapjairól megállapítást nyert, hogy Pesten 1779. évben postahivatal működött, az ezt megelőző időből azonban a legszorgosabb kutatás mellett sem sikerült adatot találni. Budán a török kiűzetése után nyomban megnyílt a posta, sőt hamarosan prefektúra is keletkezett, a lassan fejlődő Pest azonban csak Mária Terézia uralkodása idejében jutott levélszedő-

¹ Kumpf—Mikuli: Neue Briefe über alte. 1933. Wien.

séghez. Térffy Béla ny. miniszter nagyértékű bélyegzőlenyomat-gyűjteményéből² megtudjuk azt, hogy a kis pesti levélszedőség 1776-ban már bélyegzőt használt. A régi leveleken látható lebetűzések alapján így postatörténelmünk eddigi megállapításait ellenőrizhetjük és helyesbíthetjük.

Ez a nemrég megindult gyűjtés „Előfutár”-nak nevezi a kezdetben nagyon egyszerű, keretnélküli, azután téglalap, ovál, végül köralakú bélyegzőlenyomatokat, amelyek a hivatal nevét tüntetik fel. Majd a helynév után megjelenik a hónap és a nap jelzése is és csak később találkozunk rendszerebben évszámot is jelző bélyegzőkkel, illetőleg ezek lenyomataival.³

E régi bélyegzők feladási és érkezési bélyegzők. Az előbbi a levél címoldalának felső részére nyomták fekete festékkel. Piros festékbe mártott bélyegzőt a fizetett taxájú levelekre alkalmaztak. Az érkezési bélyegzőt a levelek hátlapjára nyomták. Ezeknek az évszámnélküli bélyegzőknek kormeghatározását a ránk maradt levelek belső keltezése kétségtelenné teszi, így esetleges tévedésről — ha csak nem hamisítás, — nem lehet szó.

Többször felmerült az a kérdés: mikor használták első ízben postabélyegzőt a magyarországi postahivatalok?

A posta állami kezelésbevétele előtt (1722) — nem. A levelek viteldíja leginkább egységesen volt megállapítva s csupán a papír súlya adta a fokozatot. Átmenetileg a távolságot is figyelembe vették, de később ismét az egységes (súlyszerinti) díjazásra tértek át.⁴ Eleinte a leveleken csak a címzett neve és a rendeltetési hely volt feljegyezve, későbbben a postamester felírta a feladási helyet is (a távolság és súly szerinti díjazásnál). Ez azonban az akkori postaforgalom mellett lényeges és számbavehető munkát nem jelentett. Amikor a levélforgalom állandó emelkedést mutatott, igyekeztek a díjazást megkönnyíteni és csak súly szerinti díjazást alkalmaztak. Rákóczi Ferenc kuruc-postáján, hogy a katona-postamesterek munkáját gyorsabbá tegyék, a távolságra nem voltak figyelemmel. Ugyanez a gondolat vezette III. Károlyt 1722-ben, amikor a postaintézményt némileg átszervezte és kimondotta, hogy egy féllatos levél viteldíja 6 kr. A postamestereknek a díjazásnál tehát nem kellett számításokat végezni, így jobb kezelési eredményeket értek el. Nem volt szükség arra, hogy a levelekre a postamesterek felírják a feladás helyét.

1751. évtől azonban lényeges változás történt. A díjazás alapjául nemcsak a súlyt, hanem a postautvonalon megteendő távolságot is újból figyelembe vették.⁵

Az állami posta közele! húszévi tapasztalat után határozta ezt el s most már megkívánta, hogy a levelek címoldalára feltűnő módon jegyezzék fel a feladási állomás nevét, mert innen számították a megteendő távolságot (német mérőföldet).

Ekkor és ebben az időben rendelhették el a magyarországi postán, hogy a közönség tartozik feljegyezni levele címoldalára a feladás helyét, s kötelezték a postamestereket, hogy ha ez nem történt meg, ők pótolják.

Kiváló osztrák szakíró munkájából tudjuk,⁶ hogy 1758. évben az udvari postabizottság azt is elrendelte, hogy a levelekre a feladás napja irassék fel az érdekelt hivatalok által. Paar Vencel vezérpostamestertől származna

² L. A Lebetűzés c. folyóirat 1934—35. évf.

³ A győri postahivatalnál már 1933. évben használtak évszámot jelző bélyegzőt.

⁴ L. Hüberth Károly: A postaintézet Magyarországon. Kőszeg, 1886.

⁵ L. U. o.

⁶ L. az 1. jegyzetben említett munkát.

ez a rendelet, aki azt a királyné meghagyására adta ki azért, hogy az esetleges levélkésedelmekben hibás postahivatal megállapítható legyen.

Hüberth postatörténetírónk azt mondja, hogy 1769 óta ismételtlen kiadott, 1788-ban a helytartótanács által is megújított rendelet szerint a feladási hely nevét is a feladóknak kellett a levelek címdalára felírni.⁷ Ezek szerint nem bélyegző használatról volt szó az említett évek rendeleteiben, amelyeket sajnos közelebbről nem ismerünk. De hogy az osztrák postahivatalok használtak ebben az időben — ha szórványosan is — postabélyegzőket, az kétségtelen.

A bécsi postamúzeum 1781. évből őriz egy intézkedést, mely a főpostahivataloknak meghagyja, hogy a levelek a feladásnál „Von...” a leadásnál pedig az érkezés idejét (napját) feltüntető bélyegzővel látandók el.⁸ Feltételezzük, hogy nem ez volt az első rendelet, amely bélyegzők használatát írta elő; lehet azonban, hogy a bécsi postaintézés 1781. évben egy már meglévő szokást hagyott jóvá, illetve fogadott el s ez esetben még is ez volna a postabélyegzők használatára vonatkozó első hivatalos rendelkezés. A magyarországi főpostahivatalok már jóval korábban bélyegzőket alkalmaztak a feladott levelekre. A Térffy-gyűjtemény bizonyítja, hogy nálunk 1753—1781. évekből származó leveleken fémbevésett helybélyegzők lenyomatai láthatók, sőt még a „Von” szócska is ott van némelyiken. 1753. évben Tyrnau (Nagyszombat), 1759. évben Buda, 1776. évben Pest postahivatalok bélyegzőlenyomatai

V. TYRNAU

Nagyszombat első ismert
bélyegzőlenyomata 1753. évből.*

Buda

A budai postahivatal
bélyegzőlenyomata
1759. évből.*

Pest

A pesti postahivatal
eddig elsőnek ismert
bélyegzőlenyomata
1776. évből.*

V. DEBRECZIN

A debreceni postahivatal első ismert
bélyegzőlenyomata 1753—54.
évből.*

ismertek. Igen figyelemreméltó, hogy 1753. évben már bélyegzővel bélyegezte a leveleket Debrecen város postamestere is. Irjuk ide a nevét nemes fáji Fáy János főbíró-postamesternek, aki méltó az emlékezésre.

Paar Vencel 1758. évben kiadott — már említett — rendeletében állítólag azt is olvashatjuk, hogy a levelekre a feladási idő feltüntetése mellett „Sigill” is alkalmazandó. A „Sigill” szót Kunf-Mikuli bélyegzőnek (Stempel) magyarázza.⁹ Szó szerint idézem könyvének ezt a részét: „... dass alle Briefe mit dem Tag der Aufgabe „angemerkt” und der Sigill — also Stempel angebracht werde.”

⁷ L. Hüberth i. m.

⁸ L. Führer durch das K. K. Post Museum in Wien 1894. — Ismerünk olyan bélyegzőt is mely franciásan van vésve így: D'Oedenbourg. Sopron használta 1761. évben.

⁹ L. az 1. és 6. jegyzetben említett munkát.

* Térffy gyűjteményből.

Pecsétnyomót a postamesterek már a 16. században használtak, de nem ilyen célra. — A külföldön (Franciaországban, Angliában) használatban volt és fémbevésett bélyegzőket más kifejezés hiányában nevezhették „Sigill” szóval. Ez a szó a „Siegel” szónak latin alakja s mindaddig, míg a rokonértelmű „Stempel” szó, — ami akkor bélyegző-vasat, bélyegzőt jelentett — divatba nem jött, beszélhettek a postán „Sigill”, vagy „Siegel” szavakról.

Tény azonban az, hogy 1753 és 1754 években nálunk már ismert volt a feladási helybélyegző, — de eddig nincs nyoma annak, hogy ugyanezen években osztrák postahivatalok is használtak volna ilyet. Kétségtelen, hogy Bécsben foglalkoztak a kérdéssel s a magyarországi postaprefekturák, nagyobb postamesterségek vezetői, akik gyakran megfordultak a császárvárosban, hozhatták annak hírére hozzánk. A nagyszombati és debreceni postamesterségek vezetői, mint tudományos főiskolák helyén működő és magasabb műveltségű emberek saját elhatározásaikból készítették ilyeneket. Nem azért, hogy megelőzzék Ausztriát, de mert belátták azok gyakorlati jelentőségét. Ez után terjedt a bélyegzőhasználat; itt is, ott is feltűnt egy-egy fából vagy fémről készült gót (barát) vagy latin betűs bélyegző, formára rendszertelenül és meglehetősen sokféleségben.

De mint majd látni fogjuk, éppen e sokféleségük miatt érdekesek az ősbélyegzők.

Az 1789. év, II. József uralkodásának utolsó ideje újabb változást hozott. A latin helybélyegzők jórészt már felcserélte a német nyelvű elnevezés, amikor egy udvari rendelet ismét figyelmen kívül hagyta a díjazásnál a távolságot. Ennek az lett a következménye, hogy egyes postamesterek, akik német nyelvű bélyegzőt csináltattak, azokat most félretették, nem használták. Ez időből több olyan eredeti levél maradt ránk, amelyen postai bélyegzőlenyomat nincs. A bécsi udvari postahivatal észrevette a magyar postamesterek tartózkodó eljárását s elrendelte, hogy leveleket a postahivatalok feladási hely megjelölése nélkül ne továbbítsanak.¹⁰ Így a nagyobb forgalmú hivatalaink kénytelenek voltak kézírással pótolni azt, vagy pedig a használaton kívül helyezett bélyegzőt újból elővenni. Az 1810. évben ismét visszatértek a távolság és súly szerinti díjazásra.¹¹ Érdekes az 1825. évben kiadott udvari számvéveségi rendelet. Ez felhívja a hivatalok figyelmét arra a korábbi rendeletre, mely a leveleknek a feladás alkalmával helyi betűzővel való lebélyegzését írja elő.¹² Azt nem tudjuk, hogy melyik évből származhatott ez a rendelet.

Postatörténetíróink nem ismerik az 1758, 1781, 1825. évi rendeleteket. A postabélyegzők használatának elrendelési idejét forrás megjelölése nélkül 1817. évre teszik. Ez a dátum azonban csak érinti ezt a kérdést, de nem határozza meg. A 18. században elég sűrű időközökben emelték a levelek viteldíját s emelték 1817. évben is. A napoleoni háborúk okozta súlyos pénzügyi válságban felismerték, hogy a posta pénzügyi szempontból jól jövedelmező alap, az állambevételek fokozása végett éppen ezért tarifaemelésre szükség van. A levélforgalom lassú, de fokozatos emelkedése biztató volt a cél elérésére. S a közönség ha zúgolódva is, de fizette a magas taxát. Kazinczy Ferenc pl. egész vagyon költött levelezéseire. Az emberek között szokásba jött az, hogy

¹⁰ L. a Közl. Múzeumban őrzött iratesomót. Kimutatás: 140. tétel.

¹¹ L. Hüberth i. m.

¹² L. a 10. jegyzetben említett iratesomót. Kimutatás: 249. tétel.

hireket, eseményeket levélben közöltek egymással azért, mert a hazai újságok erősen cenzurázva jelentek meg, külföldi hírlapokat és folyóiratokat pedig a franciaországi szabadeszmékre tekintettel nem szállított a posta. A levélbeli hírközlés ugyancsak bizonyos szűk körben mozgott, mert Metternich ú. n. „Fekete Cabinet”-je a levelek iránt is erősen érdeklődött s az iroda titkos alkalmazottjainak keze eljutott a postai bűrszások tartalmához is. De ebben a táblabíró-világban az emberek megtalálták a módját annak, hogy leveleik szövegezése a bécsi zsoldban álló cenzorok előtt elvesztette „aggályos szöveg” jellegét.

A Térly-gyűjtemény bizonyítja, hogy 1817 előtt már több mint 60 postahivatal használt bélyegzőt, de ez a szám nem teljes, mert még több lenyomat felbukkanhat az idők folyamán. 1818—20. év között olyan eddig nem ismert 63 bélyegzővel találkozunk, amelyek kétségtelenül ezekben az években keletkeztek. Talán közel állunk az igazsághoz, ha azt mondjuk, hogy 1817. évben oly értelmű rendelet látott napvilágot, — de ez is ismételtelen már, — hogy minden magyarországi postamester, illetve postahivatal célszerűségi, de főként gyakorlati szempontból **szerezzen be feladási bélyegzőt.**

Postatörténetíróink által említett 1817. évi rendelet nem lehet az első ilyen rendelkezés, csak folytatása a korábbi rendeleteknek. Ezeknek sajnos nem tudunk nyomára akadni. Az első rendelkezést viszont nem kereshetjük a posta őskorában, a 16. században, hanem a legnagyobb valószínűség szerint Mária Terézia uralkodása idején. Ezt az állítást eléggé támogatják a 18. század közepéről és nem előbbi időből ránk maradt eredeti leveleken látható régi bélyegzőlenyomatok. A bécsi postamúzeum gazdag bélyegzőanyaga között is a legrégibb ebből az időből való. A magyarországi postaintézet kezdeti korából ne keressünk bélyegzőlenyomatokat, mert a Taxisok, Paarok és a többi főpostamesterek nyugtáin, levelein, iratain, ebből az időből őrzött ez eredeti leveleken nem láthatók ilyenek, legfeljebb postamesteri kézjegyek.

Az eddigi kutatások alapján azt mondhatjuk, hogy a magyarországi postabélyegzők első megjelenési ideje az 1750. évet követő valamelyik esztendő és záróideje 1850. évi május 31. a levélbélyeggel való bérmentesítés előtti nap.

*

Ha közelebbről vizsgáljuk a régi világ sok formájú és rajzú bélyegzőlenyomatait, nyomban szemünkbe ötlük, hogy ezeknek egységes rajzuk, vagy előírásuk nem volt. A postamester tetszésére volt bízva, hogy milyen alakban, milyen betűkkel készített bélyegzőjét. Voltak írott betűket ábrázoló bélyegzők s voltak nyomtatott kis és nagy betűkkel vésettek. A dőlt vagy álló betűk verzális vagy kurrens betűkkel változtak. A hivatalok nevét eleinte latin, német majd magyar elnevezéssel jelölték. Magyar elnevezéssel a 19. század negyvenes éveiben találkozunk. A hivatal nevén kívül közelebbi megjelölést (pl. főposta) csak elvétve látunk, a „Von” szócska is későbbi keletű. A budavári potahivatal 1818. évi bélyegzőjén a következők olvashatók: „V. F. Ofen” = Von Festung Ofen. A szebeninek felirata 1832. évből: „O. P. A. Hermannstadt”. Itt a rövidítés Ober-Post-Amt szavaknak felel meg. 1836. évből a segesvári postabélyegző felirata „K. K. T. P. A. Schäsburg”, ami K. K. Theilungs-Post-Amt (cs. kir. osztályozó postahivatal) jelent. Találkozunk olyan lenyomatokkal, amelyeken a helynév előtt „Post” vagy ennek rövidítése „P.” olvasható, de van olyan is, amelyen a helynéven kívül még

„Franco“ vagy „Recommandirt“ szó is látható. Ez utóbbiakat kizárólag bérmentesített, vagy ajánlva feladott levelekre nyomták. Vannak olyan lenyomatok is, amelyek a hosszú helyneveket megrövidítve jelzik.

A sokféle változatosság mellett alig találunk olyan lenyomatot, amelyen a postahivatal jellege kidomborodnék. Ebben a tekintetben az eperjesi postahivatal 1830-as években használt bélyegzője érdekes kivétel. A bélyegző formája kezdetlegesen vésett postakürt, benne köriratként a helynév így:

Eperjes postahivatal bélyegzőlenyomata 1831. évből.*

Nagyvárad postahivatal bélyegzőlenyomata 1825. évből.*

Eperjes. És még így művészietlen alakjában is régi világba ringatja a nézőt. Nagyvárad bélyegzőjén 1825. évből ovál keretben a szöveg fölött lévő mezőben vésett postakürt látható.

A szöveg fölött és alatt egyenes vagy ívelt vonalak, majd stilizált levelek, virágok láthatók. Ezek között messze kiemelkedik Szeged (Szegedin) 1827. évből ismert ovális, magyar motívumokat tartalmazó bélyegzője.

A szegedi postahivatal bélyegzőlenyomata 1827. évből.*

Ovál mezőben a szöveget cifra szűr-ornamentumok környezik s a felső mezőben jól vésett postakürt helyezkedik el. Egyik legszebb régi bélyegzőnk a tiszaparti magyar városé, pedig az akkori postamester, Biringer Mátyás nem a szegedi homokban gyökerezett.

Szeged példáját követte 1844. évben Kaposvár és 1847. évben Battonya. Hasonlóképpen eltávolodtak bélyegzőrajzaikkal az egyhangúságtól Gyöngyös postahivatal 1801. évben, Siófok 1818. évben, Tállya 1831. évben, stb.

Szekesfehervár évszámos bélyegzőlenyomata 1847. évből.*

Uglátszik, a 19. században megindult hazafias szellem elég hamar eljutott a k. k.-nak nevezett postahivatalok boltíves szobáiba is.

*

Ausztriában az érkezési bélyegzőnek több mint 200 éves multja van. A bécsi postamúzeum levélgyűjteményében egy levél hátlapján „3 Aug.“ bélyegzőlenyomat látható. A levél 1703. július 31-én íródott.¹³ Postamesteri feljegyzés bizonyítja, hogy a levél postán tette meg útját. Ugyancsak a bécsi múzeumban őrzött s 1781. évből származó már említett rendelet érkezési bélyegzőről tesz említést. Ez a rendelet

¹³ L. Das neue Buch von der Weltpost c. m. 344. old. — Továbbá a bécsi postamúzeum katalógusát, 128. oldal.

* Térly gyűjteményből.

bizonyára hozzánk is eljutott, de nem sok foganatja lehetett, mert a 18. századból ránk maradt leveleken érkezési bélyegzőket alig látunk. Az 1703. évi érkezési bélyegző használata egyedülálló kivételes jelenség lehet, talán angol mintára, ahol 1661. évből ismert az első ilyen számbélyegző.

Mi nem tudunk egészen ilyen messze menni a múltba, eddigi legrégebb érkezési bélyegzőnk adatai 1758. évre nyúlnak vissza. Ami szintén méltó a figyelemre. 1850. évig használták ezeket a bélyegzőket, de nem minden postahivatalnál. Többnyire hónapot és napot jelző kelet, majd hónapot, napot és helynevet jelző bélyegzők voltak és csak elvétele jelezték az évet is. Voltak tisztán számbélyegzők. Pl. „5720“. Ez a szám a levél hátlapján azt jelentette, hogy 1820 július hó 1-én érkezett a levél a debreceni postára.

E bélyegzők alakja keretnélküli hosszúkas, vagy keretbe foglalt. Debrecen postahivatal 1825. évben már évszámos érkezési bélyegzőt használt.

1839. évi január 29-én 1309/243. sz. a. kiadott rendelet¹⁴ meghagyja a postahivataloknak, hogy az érkezett leveleket a hátoldalon erre a célra készített érkezési bélyegzővel lássák el, ugyanakkor a kisebb forgalmú postahivatalokat ez alul felmenti s megengedi, hogy erre a célra a feladási bélyegzőt használhassák.

A külön érkezési bélyegzők elterjedése így meglehetősen korlátozva volt, mert aránylag kevés volt ebben az időben a nagy forgalmú postahivatal s idők múltán — némi kivétellel — el is tűntek ezek a bélyegzők, kiszorította, feleslegessé tette őket a 30—40-es évek kétkörös hely- és kelti bélyegzője, melyek legnagyobb részét mind levél- és virágdíszítések voltak és az 1850-es években a postabélyegkek értéktelenítésére rendszeresített egykörös bélyegzők mellett határozottan szebbek, csinosabbaknak mondhatók.

1867. évben történt intézkedés Ausztriában arránézve, hogy a postai bélyegzőkbe ezután az évszám is felveendő rövidítve. Nálunk e rendelet után hasonlóképpen jártak el, e bélyegzők elterjedése azonban lassú folyamat volt, mert a meglévőket a hivatalok csak akkor cserélték ki, ha már teljesen elkoptak.

*

Említettem, hogy a magyarországi régi postabélyegzők sokféle változata abból magyarázható, hogy a postamesterek tetszésére volt bízva, milyen alakú, betűjű, milyen díszítésű bélyegzőt kívánnak használni, vagyis ú. n. szabványos alak előírva nem volt. Ebből következett, hogy a betűk tervezése, majd a keret, mint tér kihasználása, stilizált levéllel, virággal díszítése a fantáziának elegendő területet nyújtott. Külföldi szakírók megállapítása szerint is e bélyegzőink között sok a szép és csinos vésetű, díszítésű s közülük nem egy ma is magára vonja a figyelmet. Es tagadhatatlan, hogy a sok régi bélyegzőink között vannak olyanok, amelyeknél a művészi felfogás eredményesen érvényesül.

26 8ber

Sopron postahivatal érkezési bélyegzőlenyomata 1758. év-ből.*

N. 13. Sept.

Kassa postahivatal legrégebbnek ismert érkezési bélyegzőlenyomata 1788. évből.*

¹⁴ L. Verordnungsblatt der k. k. Obersten Hofpostverwaltung I. k. 144. old. 79. f. sz.

* Térty gyűjteményből.

Sajnos, mi ezek iránt nem érdeklődtünk, a lebélyegzéseket műzeális célokra nem gyűjtöttük össze s most már mindig több és több akadállyal kell megbirkoznunk e téren. Éppen ezért a legutóbbi ügyirat selejtezési munkálatoknál erre is figyelemmel voltunk, és igen sok, az 1850. évtől használt, ma már nem ismert lenyomatot mentettünk meg a postamúzeum számára.

Az ősbélyegzőlenyomatok fáradhatatlan összegyűjtéséért köszönet illesse innen is Térffy Béla ny. miniszter urat, aki időt, anyagi áldozatot nem ismervé bejárta az ország összes hozzáférhető hivatalos és magán levéltárait, áttanulmányozta a püspökségek, káptalanok stb. irat- és levélanyagát, hogy megmentse, ami még ezen a téren menthető. Lebetűzés-gyűjteménye páratlan az országban. De még ez a nagyértékű kollekció sem teljes. Hiányzik abból a postai prefektúrák, a budai kocsiposta főexpedíció, a vidéki kocsiposta expedíciók, a postaállomások, levélszedőségek és a pesti ú. n. Kis-Posta bélyegzőlenyomatai. A Kossuth-korból a „magyar álladalmi szekérposta” és a szabadságharc alatt működött honvéd tábori postaintézéség bélyegzőlenyomatai, ha ugyan a felsoroltak használtak postabélyegzőket. Feltételezzük, hogy igen.

Vajjon felbukkannak-e még ezek az érdekes régi nyomatok az oknyomozó szeme előtt, vagy örökké sóvárgott, ismeretlen elképzelések maradnak?

*

Angaben über die ersten Briefstempel in Ungarn. Dr. FERENC MONUS.
Postamtsdirektor i. R.

Die ersten Briefabstempelungen der ungarischen Postämter stammen aus der Mitte des 13-ten Jahrhunderts. Diese Abdrücke dienten zur Bezeichnung des Aufgabsortes. Hie und da wurden sie auch an den angekommenen Briefen angewendet. Sie sind von verschiedenen Formen und weisen oft Blumen-, Posthorn- und ähnliche Zierate auf. Die Stempel wurden aus Holz oder aus Metall hergestellt. Die Form und Herstellung hing ganz von den Postmeistern der verschiedenen Ämter ab. — Die schönste Sammlung ungarischer Vorläufer ist im Besitz des Ministers a. d. Béla Térffy.

*

Données sur les premiers timbrages postaux en Hongrie. M. le Dr. FERENC MONUS, Directeur de bureau de poste e. r.

Les premiers timbrages des bureaux de poste hongrois se présentent au milieu du 13-ième siècle. Ils étaient destinés à indiquer sur les lettres le lieu de dépôt, quelquefois aussi le bureau de destination. Les empreintes ont des diverses formes et sont souvent ornées des fleurs, cors, etc. Les timbres étaient du bois ou des divers métaux. La forme dépendait du goût de maîtres des bureaux de poste. — La plus grande collection des précurseurs hongrois est celle de l'ancien Ministre M. Béla Térffy.